

музичний акомпанемент фонозаписом, під який учні співають, а він показує рухи. Можна звернутися за допомогою до учнів, які найкраще виконують рухи або підготувати кількох учнів заздалегідь.

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, діяльність молодших школярів на уроці – це перш за все навчально-пізнавальна діяльність. Але вона може і повинна включати в себе елементи мистецької діяльності, художньої, наукової і практичної. «Наукова» творча діяльність молодших школярів на уроці пов'язана переважно з засвоєнням знань, практична мистецька діяльність – з набуттям способів діяльності (умінь і навичок), художня мистецька діяльність – з розвитком уяви, образного сприйняття дійсності, емоційно-ціннісного ставлення до неї.

Залучення молодших школярів в мистецьку діяльність у початковій школі в освітньому процесі буде ефективним, якщо: буде враховуватись вікові особливості молодших школярів; створення комфортного середовища, що сприяє реалізації мистецької діяльності учнів початкових класів; правильна взаємодія вчителя з учнями на уроках мистецтва сприяє розвитку і підтримці інтересу учнів до навчання, виховання учнів; використанні різноманітних методів та прийомів на уроках в початковій школі .

Література

1. Гримач І. А., Гаврищенко І. П. Інтегровані уроки в початковій школі як одна із форм розвитку творчості молодшого школяра. *Початкове навчання та виховання*. 2015. № 3. С. 2-4.
2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
3. Миропольська Н. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: Навчальний посібник. / Н. Миропольська, С. Ничкало, В. Рагозіна Л. Хлебникова, В. Шахрай. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 240с.
4. Мішеченко В., Пішун С. Музичне мистецтво в структурі інтегрованих занять в початковій школі. *Молодь і ринок*. 2018. № 6. С. 50-54
5. Ніколенко Л. Т. Нова українська школа: інтеграційний підхід у початковій загальній освіті. *Початкова освіта*. 2018. № 12, червень. С. 5-7.
6. Семко М.І. Інтегрований підхід до викладання предметів художньо-естетичного циклу. *Молодий вчений*. № 5.2 (57.2).травень, 2018. С. 122-126.

УДК 75.058(477)

М. Зінченко,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
М. Zinchenko,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS

PETRYKIVKA PAINTING AS PRODUCTS OF SOFT SKILLS DEVELOPMENT

Анотація. У статті розглядаються питання естетичного виховання молодших школярів засобами петриківського розпису; висвітлюються умови розвитку естетичного сприймання молодших школярів та засоби стимулювання різноманітних творчих проявів дитини в шкільному віці.

Abstract. The article considers the issues of aesthetic education of junior schoolchildren by means of Petrykivka painting; the conditions of development of aesthetic perception of junior schoolchildren and means of stimulation of various creative displays of the child at school age are covered.

Ключові слова: естетичне виховання, розвиток, молодші школярі, петриківський розпис, soft skills.

Key words: aesthetic education, development, junior schoolchildren, Petrykivka painting, soft skills.

Постановка проблеми. Національне та естетичне виховання, які є компонентами освіти і охоплюють усі складові її системи - є соціальними замовленнями сучасної української держави. Кінцевою метою навчання і виховання є гармонійний розвиток особистості, формування людини, яка б не була відірваною від національних джерел і змогла б стати гідним членом суспільства, відчувати себе часткою української нації.

Петриківський декоративний розпис є одним із унікальних проявів української художньої культури. Культури стародавньої, яка йде корінням у глибини історії, що створювалась протягом століть працею і талантом наших предків та сучасників.

Серйозно цікавитись петриківським розписом почали наприкінці XVIII століття. В цей час з'явилися цінні народознавчі розвідки Д.Яворницького, Є.Евенбах та ін. Дослідження народної творчості представлено у роботах М.Костомарова, В.Антоновича, О. Потебні, М. Драгоманова, Я.Головацького та ін. Мудрість народної педагогіки стала одним із найважливіших джерел педагогічної творчості та ідеями для наукових праць С. Русової, В.Сухомлинського, В. Скуратівського, М. Стельмаховича. Основа занять з використанням петриківського розпису є методикою навчання і виховання, основи якої закладені в працях таких вчених, як: Е.Верещака, О.Воловиченко, Г.Левченко, М.Тименков, Д.Тхоржевський.

Мета статті: обґрунтувати ефективність петриківського розпису як елементу розвитку soft skills у дітей молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Стимулювати різноманітні творчі прояви дитини в шкільному віці, вчити її самостійно творити досить складно. Для розв'язання цієї актуальної проблеми важливо насамперед з'ясувати психологічну сутність дитячої творчості, засоби її виявлення та розвитку.

Для заохочення дітей до пізнавальної активності, творчої діяльності варто використовувати різноманітні розвивальні завдання; правильно оцінювати досягнення дітей, не переривати творчий процес; утримуватися від негативних оцінок, приймати твердження вихованців, не зловживаючи критичними зауваженнями; створювати ситуації вільного спілкування, обміну думками. Стійка позитивна атмосфера та емоційна привабливість занять спонукає дітей сміливо подавати власні ідеї, проявляти емоції, що сприяє формуванню творчості.

Для успішного та якісного функціонування художньої діяльності школярів основним чинником є особистість та кваліфікованість вчителя. Творча активність учнів залежить від психолого-педагогічної, методичної і спеціальної підготовки вчителя та його особливих якостей. Критеріями практичної підготовленості до проблематики естетичного та трудового виховання протягом занять декоративно-ужитковим мистецтвом розглядаємо такі вимоги:

- ✓ уміння формулювати завдання відповідно до вікових особливостей дитини;
- ✓ креативно та творчо застосовувати форми та методи навчання забезпечивши їх наступність;
- ✓ обирати форми роботи для дітей відповідно до трудового розвитку;
- ✓ виховувати любов до прекрасного, до культури та народних традицій;
- ✓ розвивати художньо-творчі здібності;
- ✓ правильно оцінювати діяльність учнів;
- ✓ створювати атмосферу творчості;
- ✓ правильно розподіляти обов'язки з урахуванням умінь, знань, навичок, здібностей, побажань та можливостей учнів;
- ✓ займатися самоосвітою.

Для того щоб навчити дітей малювати петриківський орнамент, треба мати цупкий папір (краще ватман або напівватман), акварельні фарби, кілька пензликів, склянку для води, куряче яйце, фарфорову чашку та плоску фарфорову тарілочку для палітри, м'який олівець (М, 2М).

Перед початком роботи всі фарби зволожують, щоб вони стали м'якими і легко бралися на пензель. Тим часом готують яйце: відокремлюють білок і у фарфорову чашку кладуть тільки жовток. Для палітри в домашніх умовах використовують плоску фарфорову тарілку. На палітрі змішують фарби, створюють кольори. Чистим пензлем, змоченим у воді, набирають фарбу і жовток (суміш швидко змішується) і роблять мазок на папері.

Для опанування технології петриківського розпису та його елементів слід показати дітям приклади оздоблення з допомогою наступних вправ:

Вправа 1. Мета — навчитись робити "зернятка" майже однакової форми і на одній відстані одне від одного. "Зернятко" є основним елементом народного петриківського розпису. За його допомогою створюються всі орнаментальні мотиви. Уздовж вертикальної лінії пензликом наносять мазки — "зернятка", схожі на краплі води, що падають. Тримати пензлик треба так, щоб вусик "зернятка" був перпендикулярний до лінії, проведеної олівцем або уявної. При цьому корпусом пензлика натискають так, щоб мазок був овальної форми.

Вправа 2. Уздовж вертикальної лінії наносять такі ж мазки — "зернятка", але під гострим кутом відносно лінії. Необхідно навчитись робити ці мазки легко, однакової форми. Продовжити вивчати наступні види «зернятка».

Вправа 3. З двох мазків "кривеньке зернятко" роблять напіврозкрити квітку — "пуп'янок". Мазки сполучають округлою частиною так, ніби вусики тягнуться з однієї точки. Бажано розташовувати "пуп'янки" на однаковій відстані, повертаючи їх вусиками щоразу в протилежний бік. У цій вправі необхідно звернути більшу увагу на композицію, тобто розміщення зображення на папері даного формату, на розмір елементів. Продовжити вивчення наступних видів елементу «пуп'янок».

Вправа 4. Із спарених "кривих зерняток" роблять своєрідну квітку, сполучивши до центра три пари "кривих зерняток". Необхідно звернути увагу на розмір квітів, відстань між ними, колір.

Вправа 5. Повторюють попередню вправу, додаючи в кожну пелюстку по два мазки — "зернятка". Під вусиками кожної квітки малюють "зернятка", розташовуючи їх симетрично до центра. Утворюється зовсім нова квітка. Сполучивши квітки хвилястою лінією, мають ще один "бігунець".

Вправа 6. Вправа аналогічна попередній, але ускладнюється тим, що тоненьким пензликом роблять маленькі мазки — "зернятка" всередині кожної квітки, повторюючи напрям до центра вусиків основних пелюсток. Обабіч хвилястої лінії наносять пірчасте листя, витягуючи вусик кожного "кривенького зернятка".

Вправа 7. Опанувавши попередні вправи, можна перейти до виконання складніших. На ілюстрації зображено чотири квітки — необхідні елементи майбутніх композицій. Вони створюються поєднанням таких різних мазків, як "зернятко", "кривеньке зернятко", спаровані "зернятка", а також треба мати на увазі їх розмір, розташування та колір. В основі кожної квітки — "пуп'янок" із заповненням всередині та розкладені у певному порядку дрібні й великі пелюстки. На підставі цих нових рослинних елементів можна виконати свої варіанти квітки.

Вправа 8. На ілюстрації показано поступовий розвиток будови великих квіткових елементів. Вправа побудована на основі квітки — "пуп'янка". Основа може бути різною: кулястою, видовженою або розтягнутою по ширині чи висоті. Залежно від форми основи — нижньої частини квітки вирішують форму рослинного елемента. Необхідно звернути увагу на поступове, за допомогою знайомих прийомів, створення нового мотиву орнаменту. Обабіч чашечки — "пуп'янка" малюють перші пелюстки, створюючи їх з мазків — "кривих зерняток".

Вправа 9. Грона калини, винограду та горошок петриківчани роблять кінчиком пальця. Такі тендітні гілочки та дрібні пуп'янки квіток з хвилястим листям та тоненькими вусиками, як наведено в цій вправі, є допоміжними елементами майже кожної більш-менш складної композиції.

Вправа 10. Мета — навчитися робити "перехідний мазок". На пензлик набирають темну фарбу (коричневу), потім верхівкою пензля набирають фарбу світлого тону (яскраво-жовту). Роблять перший мазок: спочатку тягнуть світлий вусик, поступово з'являється темніший відтінок, який в кінці мазка набирає повної сили темної фарби, що була першою, натискають корпусом пензля і закінчують видовжений мазок. Знову повторюють весь процес для нового мазка. У такий спосіб малюють другий листок, де кожний перехідний мазок складається і з червоної (першої) та жовтої (другої) фарби, а в розтяжці, при переході від першої до другої — оранжевий. Останнє завдання вправи — поєднання жовтої і зеленої фарб. Такі необхідні для створення композицій елементи, як листки, бажано вирішувати різноманітне.

Після засвоєння основ петриківського малювання далі вивчення розпису пов'язане з виконанням деяких композицій, в яких можна закріпити набуті знання. На початковому етапі

найкраще звернутись до творів визнаних майстрів петриківського розпису, спробувати зробити копії з їхніх робіт. Ці вправи допоможуть у майбутній творчій роботі по оформленню різних речей побуту.

Висновки. Використання петриківського розпису сприятиме розвитку креативного та творчого мислення, адаптує та згуртує в колективній роботі та сприятиме стійкому емоційному інтелекту, розвине завзятість та допоможе знайти спільну мову з оточуючими. При використанні на різних етапах уроку можна отримати позитивний результат засвоєння матеріалу, доречно використовувати та поєднувати з уроками математики.

Література

1. Андрущенко Т. Мистецький твір як процес // Образотворче мистецтво. - 2003. - №3.-С. 2-4.
2. Валенко С.В. Як виховати талановитого учня / С. В. Валенко // Психолог. –2014. – № 11-12. – С. 89-93.
3. Везумська О. М. Естетичний розвиток учнів початкових класів / О. М. Везумська // Таврійський вісник освіти. – 2011. - № 4 (36). – С. 109-116.
4. Естетика: навч. посібн. / [М.П.Колесніков та ін.]; за ред. В.О.Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 205 с.
5. Сухоминський В. О. Вибрані твори: в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1983. – Т. 2. – с. 283.
6. Brovchak, L.S., Starovoit, L.V., & Likhitska, L.M. (2018). Pedagogical Conditions for Creative and Artistic Development of Children of Senior Preschool Age by Means of Art. *New Educational Review*, 52(2), 206-217

УДК 372.878:374

Н. Івановська, А.Линенко,
Дз «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

N. Ivanovskaya, A. Linenko,
South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КЛАСІ ВІОЛОНЧЕЛІ

PROFESSIONAL SELF-IMPROVEMENT OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC ARTS IN THE CELLO CLASS

Анотація: Метою розвитку професійного самовдосконалення майбутніх учителів в класі віолончелі являється підготовка різносторонньо ерудованих спеціалістів, володіючих основами досвіду самореалізації і самовдосконалення. Актуальність теми полягає в тому, аби провести компонентно-структурний аналіз для професійного самовдосконалення майбутніх учителів в класі віолончелі, а також формування методичних рекомендацій для розвитку майбутніх учителів. В статті розкривається проблема професійного самовдосконалення майбутніх учителів віолончелі та її актуальність. Розповідається про важливість самоорганізації майбутнього вчителя, а також описано що методи самовдосконалення повинні бути конкретними, багатоаспектними, цілеспрямованими.

Abstract. The purpose of the development of professional self-improvement of future teachers in the cello class is to train versatile erudite specialists who have the basics of experience of self-realization and self-improvement. The relevance of the topic is to carry out a component-structural analysis for the professional self-improvement of future teachers in the cello class, as well as the formation of methodological recommendations for the development of future teachers. The article reveals the problem of professional self-improvement of future cello teachers and its relevance. It tells about the importance of self-organization of the future teacher, and also describes that the methods of self-improvement should be specific, multidimensional, purposeful.

Ключові слова: Самовдосконалення, саморозвиток, віолончель, майбутній учитель, підготовка.